

3. Hoe zit het met verblinding?

In dit hoofdstuk willen we onderzoeken wat de Bijbel over verblinding zegt.

3.1. Van nature is elk mens verblind

Zonder de hulp van de Heilige Geest kan de natuurlijke mens de dingen van God niet begrijpen. Dat is onze toestand, vanaf onze geboorte. *"Doch een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is."* (1 Korinthe 2:14)

"Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn." (Johannes 3:27)
God moet ons verstand openen willen wij de Schrift kunnen begrijpen.

"Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen." (Lucas 24:45)

Er is genade voor nodig om het evangelie te kunnen begrijpen. Maar gelukkig schenkt God ieder mens die genade.

3.2. God verlicht ieder mens

"Het waarachtige licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld."
(Johannes 1:9)

De Here Jezus wordt hier het waarachtige licht genoemd. Jezus is het licht der wereld dat **ieder** mens verlicht. Elk mens krijgt voldoende inzicht van God in zijn eigen toestand en in het evangelie om voor of tegen het evangelie te kunnen kiezen. Gods Geest verlicht niet alleen ieder mens, Hij overtuigt en trekt hen ook (Johannes 16:8, 12:32). Zie hoofdstuk 1. God heft dus de verblinding op, zodat ieder mens de kans krijgt om voor of tegen Hem te kiezen.

Zelfs de heidenen die het evangelie niet gehoord hebben krijgen licht van God, zodat ze voor of tegen God kunnen kiezen. Ze weten uit de natuur dat God er is en uit de wet in hun geweten kennen ze de rechtseis van God (Romeinen 1:19,20, 32 en 2:14).

Niemand kan iets aannemen tenzij het van boven gegeven worden (Johannes 3:27). Het goede nieuws is dat het aan ieder gegeven wordt, alleen niet meer aan de mensen die zichzelf, tegen beter weten in, verhard hebben.

3.3. Bewust hardnekkig afwijzen van licht leidt tot verblinding

Naast de verblinding die er van nature is, is er ook een verblinding die een oordeel van God is. We zien in de Bijbel dat deze verblinding altijd het gevolg is van het hardnekkig verwerpen van door God gegeven licht. God geeft inzicht, de mensen begrijpen het ook, maar het word weggeduwd en genegeerd. Als dat het geval is, dan volgt, als Gods geduld op is, het oordeel van de verblinding. Dan neemt God het inzicht, het licht dat Hij had gegeven weer weg. God verblindt niet uit willekeur, er is altijd een reden. Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven.

De heidenen.

"Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard. Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en

goddelijkheid, wordt sedert de schepping der wereld uit zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben. Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart." (Romeinen 1:18-21.)

Paulus zegt in dit Bijbelgedeelte dat ieder mens licht (inzicht) ontvangt door de schepping. God maakt door de schepping bekend dat Hij er is (Romeinen 1:19,20). Paulus wijst er op dat de mensen het licht dat ze hebben ontvangen, wegduwen: *"die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden"* (Romeinen 1:18).

Ze weten dat God er is, maar ze weigeren Hem te erkennen. *"Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt"* (Romeinen 1:21) en *"daar zij het verwerpelijk achten God te erkennen"* (Romeinen 1:28). Ze weten het wel, maar ze weigeren het toe te geven, te erkennen. Ze weigeren tegen beter weten in om God te erkennen. Ze verwerpen het inzicht dat God geeft en dat niet omdat ze in de war zijn, maar omdat ze door willen gaan met zondigen.. Ze houden de waarheid in ongerechtigheid ten onder. *"die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden"* (Romeinen 1:18). Omdat ze God weigeren te erkennen, is het duister geworden in hun onverstandig hart: *"... en het is duister geworden in hun onverstandig hart"* (Romeinen 1:21). Het was niet duister in hun hart, het is duister geworden. Als je door God gegeven licht verwerpt, dan gaat na enige tijd het licht uit. Dan wordt het duister in je onverstandig hart. Dan verlies je het licht dat God je heeft gegeven. Dan neemt God het weer weg.

De Joden uit de tijd van Jezus

Ook de Joden uit de tijd van Jezus hebben veel licht ontvangen. Jezus was aan hen verschenen en God had Hem bevestigd door de vele tekenen en wonderen die God door Hem heen deed. *"Gij weet van de dingen, die geschied zijn door het gehele Joodse land, te beginnen in Galilea, na de doop, die Johannes verkondigde, van Jezus van Nazaret, hoe God Hem met de heilige Geest en met kracht heeft gezalfd. Hij is rondgegaan, weldoende en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem."* (Handelingen 10:37,38) Als de Joden eerlijk waren geweest dan hadden ze net als Nicodemus moeten erkennen dat Jezus namens God optrad. *"Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is."* (Johannes 3:2) Het was glashelder. Ze wisten het en toch verwierpen ze het evangelie, **tegen beter weten in**. Als dat gebeurt dan volgt vroeg of laat het oordeel van verblinding. Dat zien we ook bij de tijdgenoten van Jezus.

Nadat Jezus een tijd onder hen had opgetreden en nadat God zijn boodschap en prediking keer op keer had bevestigd, kwam er een punt waarop er voor de Joden geen beroep op onwetendheid meer mogelijk was. Toen dat punt was bereikt, sprak Jezus zijn "strafrede tegen zijn tijdgenoten" uit

"Doch waarmede zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan kinderen, die op de markten zitten en de anderen toeroepen: Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en gij hebt niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en gij hebt geen misbaar gemaakt.

Want Johannes is gekomen, niet etende en niet drinkende, en zij zeggen: Hij heeft een boze geest. De Zoon des mensen is gekomen, wèl etende en drinkende, en zij zeggen: Zie, een vraatzuchtig mens en een wijndrinker, een vriend van tollenaars en zondaars. En de wijsheid is gerechtvaardigd op grond van haar werken.

Toen begon Hij de steden, waarin de meeste krachten door Hem verricht waren, te verwijten, dat zij zich niet bekeerd hadden: Wee u, Chorazin, wee u, Betsaïda! Want indien in Tyrus en Sidon die krachten waren geschied, welke in u geschied zijn, reeds lang zouden zij zich in zak

en as bekeerd hebben. Doch Ik zeg u, het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in de dag des oordeels dan voor u En gij, Kafarnaüm, zult gij tot de hemel verheven worden? Tot het dodenrijk zult gij nederdalen; want indien in Sodom de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zou gebleven zijn tot de dag van heden. Maar Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom draaglijker zijn in de dag des oordeels dan voor u." (Mattheus 11:16-24)

Op de verwerping, tegen beter weten in, van zoveel licht, volgde ook voor hen het oordeel van de verblinding. Dat blijkt uit de woorden van Jezus in Mattheus 13.

"En de discipelen kwamen en zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen? Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden. Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen of begrijpen. En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt: Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen. Maar uw ogen zijn zalig, omdat zij zien en uw oren, omdat zij horen. (Mattheus 13:10-16)

Na de strafrede tegen de tijdgenoten begint Jezus in gelijkenissen over het koninkrijk Gods te spreken. Daarvoor deed Hij dat niet. De discipelen merken dat op en komen Hem vragen:

"Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen?" (Mattheus 13:10).

Het antwoord is dat Jezus dit doet als een oordeel over de mensen die geweigerd hadden om zich te bekeren. Omdat zij de sleutel tot het verstaan van de gelijkenissen niet krijgen van Jezus begrijpen ze er niets van. Jezus sprak tot hen, maar ze begrepen het niet. Jezus sprak tot hen in gelijkenissen, opdat ze met gehoor zouden horen maar niet begrijpen (Mattheus 13:13). Omdat de discipelen Jezus volgden kregen zij wel de sleutel tot het verstaan van de gelijkenissen (Mattheus 13:18-23, enzovoorts). Zij waren degenen die al hadden, en zij kregen nog meer. Zij hadden reeds licht (kennis, inzicht) en doordat zij de gelijkenissen wel begrepen, groeide hun kennis. Maar de mensen die geweigerd hadden om Jezus te geloven en te gehoorzamen, verloren daardoor de kennis die ze hadden. *"Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden." (Mattheus 13:11,12).*

Hier is dus opnieuw sprake van verblinding als een oordeel van God. Jezus zegt erbij dat wat er op dat moment gebeurde een vervulling was van een profetie uit Jesaja 6. Ook op andere plaatsen in het Nieuwe Testament wordt verwezen naar deze profetie.

"Daarop hoorde ik de stem des Heren, die zeide: Wie zal Ik zenden en wie zal voor Ons gaan? En ik zeide: Hier ben ik, zend mij. Toen zeide Hij: Ga, zeg tot dit volk: Hoort aldoor – maar verstaat niet, en ziet aldoor – maar merkt niet op. Maak het hart van dit volk vet, maak zijn oren doof en doe zijn ogen dicht klevan, opdat het met zijn ogen niet zie en met zijn oren niet hore en opdat zijn hart niet versta, zodat het zich niet bekere en genezen worde." (Jesaja 6:8-10).

Jesaja krijgt de opdracht om tot het volk te spreken. Maar God kent het hart van het volk, Hij zegt dat ze niet naar hem zullen luisteren. Net zoals God later tegen de profeet Ezechiël zal zeggen, zegt hij tegen Jesaja dat het volk hardnekkig is. Het heeft al veel licht ontvangen en zich verhardt en Gods oordeel van verblinding is al over hen gekomen. Precies zoals met de joden uit de tijd van Jezus gebeurde.

Laten we de tekst uit Mattheus 13 nog eens nauwkeurig lezen.

"En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt: Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen." (Mattheus 13:14,15).

Let op wat er staat. Er staat niet dat het hart van het volk vet was en dat ze daarom niet hebben geloofd. Nee, het hart is vet geworden. "Want het hart van dit volk is vet geworden" (Mattheus 13:15). Het was niet vet, het is vet geworden.

Er staat ook dat joden zelf hun ogen hebben toegesloten, dat heeft God niet gedaan. "*en hun ogen hebben zij toegesloten*" (Mattheus 13:15). Eerst hebben zij zichzelf afgesloten van Gods boodschap en als oordeel heeft God hen uiteindelijk een geest van diepe slaap gegeven (Romeinen 11:8). Toen konden zij niet meer geloven. Omdat ze ook verhard waren, zie het volgende hoofdstuk over verharding. Als je eerst jezelf, tegen beter weten in, verhardt tegen Gods licht en roepstem, zal op een bepaald moment het oordeel van de verharding en verblinding volgen. Dan kun je niet meer geloven (Johannes 12:39). Ze hadden hun kans gehad.

In zijn gesprek met de Joodse leiders in Rome (Handelingen 28), wijst Paulus opnieuw naar de profetie uit Jesaja. En opnieuw zegt Paulus dat het begint met het zelf sluiten van de ogen, waarna de verblinding volgt.

*"En nadat zij een dag met hem hadden afgesproken, kwamen verscheidenen tot hem in zijn verblijf, wie hij met nadruk het Koninkrijk Gods voorstelde, pogende hen te overtuigen ten opzichte van Jezus, uit de wet van Mozes en de profeten, van de vroege morgen tot de avond toe. En sommigen gaven wel gehoor aan hetgeen gezegd werd, maar anderen bleven ongelovig; en zonder het eens geworden te zijn, gingen zij uiteen, nadat Paulus dit ene woord gesproken had: Terecht heeft de heilige Geest door de profeet Jesaja tot uw vaderen gesproken, zeggende: Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, **en hun ogen hebben zij toegesloten**, opdat zij niet zien met hun ogen en met hun oren niet horen en met hun hart niet verstaan en zij zich bekeren, en Ik hen zou genezen. Het zij u dan bekend, dat dit heil Gods aan de heidenen gezonden is; die zullen dan ook horen!"* (Handelingen 28:23-28).

Let op het moment, dat dit gezegd wordt. God verblindt niet in willekeur. Paulus zegt dit nadat hij hen uitgebreid vanuit de Schrift heeft aangetoond dat Jezus de Christus is. En toch weigerden zij uit eigen vrije keuze om zich te bekeren.

Dat dit gebeurd is, was onderdeel van Gods plan. Maar dat betekende niet dat de joden niet een werkelijke keuze zouden hebben gehad en dat ze niet uit vrije wil tegen Hem hadden gekozen. Zie Bijlage A, waar vanuit de Bijbel wordt uitgelegd dat God alle dingen stuurt, terwijl hij toch de vrije keuze van de mens intact laat.

God slaat ongelovigen met verblinding, of hij laat de duivel dat met hen doen. Maar we moeten het niet omdraaien. De mensen zijn niet ongelovig omdat God hen verblind heeft, ze worden verblindt omdat ze, tegen beter weten in, weigeren te geloven. De verblinding is niet de oorzaak van hun ongelooft, hun ongelooft is de oorzaak van hun verblinding.

Mensen die geen liefde voor de waarheid hebben

Een derde voorbeeld van mensen die door God worden verblind, omdat ze tegen beter weten in licht verwerpen, vinden we in 2 Thessalonicenzen 2:3-12.

"voor hen, die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden. En daarom zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, opdat allen worden geoordeeld, die de waarheid niet geloofd hebben, doch een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid."

((2Thessalonicenzen 2:10-12).

Hier spreekt Paulus over mensen die verloren gaan omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben. Ze waren niet eerlijk, zij wilden niet weten. De reden is dat ze een welgevallen hadden in ongerechtigheid (2 Thessalonicenzen 2:12). Ze hebben Gods openbaring in zijn Zoon afgewezen en daarom vallen ze nu voor de leugen van de antichrist, de zoon des verderfs. Omdat ze geen liefde tot de waarheid hadden, zendt God hen een dwaling die bewerkt dat zij de leugen geloven.

3.4. Het komt op de gezindheid van het hart aan

God geeft niet willekeurig de ene mens wel licht en de andere niet. We weten dat Jezus ieder mens verlicht (Johannes 1:9). Als het licht een mens bereikt, dan volgt er een crisis. Dan kiest elk mens er zelf voor wat hij met dat licht gaat doen. En alleen als een mens er vrijwillig en tegen beter weten in voor kiest om het licht af te wijzen, wordt hij of zij op een bepaald moment door God verblind.

Als je wil, dan zal je weten

"Indien iemand diens wil doen wil, zal hij van deze leer weten, of zij van God komt, dan of Ik uit Mijzelf spreek." (Johannes 7:17)

Als je verlangt om God te gehoorzamen, als je verlangt om de waarheid te weten en daar naar te handelen, dan zal je weten. Dan zal God het je duidelijk maken. Dan zul je licht ontvangen.

Het gaat om liefde tot de waarheid

"Voor hen, die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden. En daarom zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, opdat allen worden geoordeeld, die de waarheid niet geloofd hebben, doch een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid."

((2Thessalonicenzen 2:10-12).

Het gaat om eerlijkheid en de bereidheid om er naar te handelen. Als ze wel liefde tot de waarheid hadden gehad, dan zou God hun niet verblind hebben door hen een leugen te zenden.

De kennis van de wereld staat in de weg

Zij verstaan door hun wijsheid de wijsheid Gods niet. Ze zijn "eigen" wijs.

"Want daar de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft" (1 Korinthe 1:21).

"Te dien tijde hief Jezus aan en zeide: Ik dank U, Vader, Heer des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, doch aan kinderkens geopenbaard." (Mattheus 11:25).

God openbaart zich aan kinderen en niet aan eigenwijze mensen die denken alles te weten en die daardoor niet meer openstaan voor de waarheid van het evangelie. Welk bewijs je

ook aanvoert voor de waarheid van het evangelie. Het ketst af, ze kijken er niet **eerlijk** naar, het wordt bijvoorbeeld al als belachelijk van de hand gewezen.

Ook de wijzen krijgen licht, net als ieder ander mens, maar ze wijzen het direct af en daarom krijgen ze niet meer openbaring. Maar kinderen die niet zo kritisch zijn en die nog niet volgepropt zijn met ongeloofsgedachten, nemen de waarheid wel aan en als ze dat doen dan krijgen ze nog meer openbaring.

Willens en wetens ontgaat hen

Petrus zegt iets merkwaardigs over de verblinding van mensen die niet geloven dat God de Schepper is. De Schepper die indertijd de zondvloed heeft laten komen. "*Want willens en wetens ontgaat hun, dat door het woord van God de hemelen er sedert lang geweest zijn en de aarde, die uit en door het water bestaat, waardoor de toenmalige wereld is vergaan, verzwolgen door het water.*" (2 Petrus 3:5,6)

In deze verzen staan twee dingen die tegenstrijdig lijken. Het eerste is dat deze mensen iets ontgaat. Ze merken iets niet op. Ze zijn onwetend. Maar tegelijkertijd zegt Petrus dat die onwetendheid te maken heeft met hun eigen wil. Het ontgaat hun "willens". En het ontgaat hen zelfs "wetens". Ze weten eigenlijk wel hoe het zit, maar ze willen het niet erkennen en daarom zijn ze verblind (het ontgaat hen).

Beslissend of God iemand openbaring blijft geven is de staat van het hart¹

Is er liefde tot de waarheid? Is er een verlangen om de wil van God te doen? Ben je eigenwijs. Ben je bereid om de waarheid weg te duwen om door te kunnen gaan met een zondig leven? Wil je liever de waarheid niet weten, omdat het je wel eens te veel zou kunnen kosten? Ieder mens krijgt licht, maar de gezindheid van het hart bepaalt of iemand nog meer licht krijgt of dat God het licht dat Hij gaf weer wegneemt.

"Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest zegt." (Openbaring 3:6)

3.5. het evangelie bedekt

De Bijbel spreekt over ongelovigen die door de duivel met blindheid geslagen zijn.

"Indien dan nog ons evangelie bedekt is, is het bedekt bij hen, die verloren gaan, ongelovigen, wier overleggingen de god dezer eeuw met blindheid heeft geslagen, zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het evangelie der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is." (2 Korinthe 4:3)

God verlicht ieder mens (Johannes 1:9) en de Geest overtuigt de gehele wereld (Johannes 16:8). Er is geen mens waarbij dit niet gebeurt. Dat is ook logisch omdat God niet wil dat enig mens verloren gaat (2 Petrus 3:9). Daarom geeft Hij elk mens de kans om voor of tegen Hem te kiezen. Als mensen het evangelie horen en als ze het verwerpen, omdat het hun te veel zou kosten om het te aanvaarden, ook al weten ze dat het waarheid is, dan volgt ook bij hen het oordeel van verblinding. Dan laat God toe dat de duivel hen met blindheid slaat. Het gaat om ongelovigen. Mensen die er voor hebben gekozen om niet te geloven en die daarom door God overgegeven zijn aan verblinding.

¹ God zaait het woord in de harten van alle mensen. Het zaad is bij ieder hetzelfde. Maar wat het zaad doet, wordt bepaald door de gezindheid van het hart. (Mattheus 13:1-9 en :18-23)

3.6. Samenvatting

(1) Elk mens is van nature geestelijk blind.

(2) God neemt bij ieder mens die verblinding weg.

Jezus verlicht ieder mens, Hij trekt alle mensen, Gods Geest overtuigt de wereld, alle mensen (Johannes 1:9, 12:32 en 16:8). Elk mens krijgt licht, de een meer als de ander, maar allen krijgen voldoende licht om voor of tegen God te kunnen kiezen.

(3) Als mensen het licht hardnekkig en tegen beter weten in afwijzen dan volgt vroeg of laat het oordeel van de verblinding. God verblindt niet willekeurig mensen, er is altijd een reden.

(4) Als God eenmaal mensen overgegeven heeft aan verblinding als oordeel, dan kunnen die mensen niet meer geloven.

Het calvinisme onderscheid niet tussen de verblinding waar alle mensen mee worden geboren en de verblinding die het gevolg is van het afwijzen van licht. Het ontkent ook dat alle mensen voldoende licht krijgen om zelf voor of tegen God te kunnen kiezen. Het leert dat God alleen bij de uitverkorenen de natuurlijke verblinding doorbreekt. De andere mensen laat Hij in hun verblinding, waardoor ze onvermijdelijk verloren zullen gaan.

Het calvinisme draait de volgorde om. Het leert dat mensen niet geloven omdat God hen verblind heeft. Maar het is in werkelijkheid net andersom. De mensen zijn verblindt omdat ze niet wilden geloven. Verblinding is niet **de oorzaak** van ongelof, het is **het gevolg** van ongelof. Pas als het zover komt dat God mensen, die hardnekkig zijn licht hebben afgewezen, overgeeft aan het oordeel van verblinding, kunnen ze daardoor niet meer tot geloof komen. Dan zijn ze in een toestand van permanent ongelof gekomen. Niet dat ze daar mee zitten, ze vinden het best zo.